

Posudok habilitačnej práce

Téma: **Upír ako maska inakosti (Od netvora k civilizovaným ochrancom ľudskosti)**

Autorka: PhDr. Michaela Malíčková, PhD.

Oponent: Prof. PhDr. Vincent Šabík, CSc.

PhDr. Michaela Malíčková, PhD. prispela ku kompletizácii a k oživeniu estetického myslenia 90 rokov. m.st. monografiami *Aspekty morfológie hry* (1998) a *Hra (nie) len ako estetický fenomén* (2008), v ktorých vracia do vedeckého diskurzu kategóriu hry – od čias klasika Schillera – cez Huizingu – po Cailloisa kľúčový fenomén nielen umenia, ale aj spoločnosti, ktorého zástoj ustavične rastie a treba ho skúmať. Už v rámci tohto výskumu sa vynára fenomén masky, ktorý autorka následne rozpracúva v početných parciálnych štúdiách, ktoré syntetizuje v monografii *Upír ako maska inakosti* (UKF, FF, Nitra, 2013, 142 s. ISBN 978-80-558-03838), ktorú PhDr. Malíčková predkladá ako habilitačnú prácu.

Habilitačná práca sa člení na dve hlavné časti, ktoré špecifikujú fenomén vampirizmu a jeho historické premeny ako alegorickej figúry od minulých storočí ako hororu a mýtu vo folklórnej tradícii, potom v literatúre, filme a divadle. Autorka ponúka vlastné čítanie a explikáciu upíra vo filme, televízii ako aj v divadle, premien postavy ako masky, ako variabilnú metaforu premeny monštra na ochrancu. Morfologická premena tváre je tu kľúčovou kategóriou interpretácie; v umení subtílnej explikácie autorka preukazuje nekaždodenné výsledky.

V druhej časti autorka sleduje tieto premeny v priestore divadla, v divadelných inscenáciách maska odjakživa hrala a hrá hlavnú úlohu. Výskum upírskej masky, premien jej tváre aj tu nepochybne obohacuje chápanie a výklad tejto signifikantnej problematiky súčasnej kultúry. Osobitne produktívna je téza o uvoľňovaní pôvodných významov symbolických foriem ako symptomatický úkaz v súčasnej kultúre. Autorka skúma tieto hodnotové zmeny a premeny, výrazové transformácie, dynamický charakter vzťahu masky a tváre, výrazové a významové posuny aj v audiovizuálnych médiách, pritom popkultúru pokladá za modelovú.

Lektúra a explikácia upírskej postavy v habilitačnej publikácii PhDr. Malíčkovej sú unikátne najmä z hľadiska transformácie identity, premien monštier bez duše, ich akceptovanie civilizačných hodnôt správania, schopnosti konať dobro, prijímať normy správania, meniť sa na ochrancov ľudskej civilizácie. „*V katastrofických scenároch vývoja ľudskej civilizácie nám upír vystupujúci z chaosu, aby nastoľoval poriadok ľudského sveta, metafyzickú útechu rozhodne poskytuje*“, ako znie záverečné konštatovanie habilitantky. Takéto optimistické zistenie vyvoláva konštruktívne otázky: (1): O aké sociálno-historické zdôvodnenie, pozadie či aspoň kontexty by toto zistenie mohlo obstať v súčasnom vývine sveta, povedzme medzi udalosťami na Ukrajine a v Sýrii (aby sa dostali do skúmanej mediálnej narácie)? (2): Vystačí obrazné sprostredkovanie Ja postavy upíra v narácii s redukciami na emocionalitu slov, na subjektívne pocity, na inakosť? (3): Ako by mohla vyznieť interpretácia zobrazenia monštruóznej postavy Alžbety Bátoriovej z rovnomeného románu Petra Kováčika ako aj filmové spracovanie tejto slovenskej témy v najnovšom filme Juraja Jakubiska? Tieto otázky iba potvrdzujú nadpriemernú inšpiratívnosť habilitačnej práce Michaely Malíčkovej.

S prihliadnutím na komplexné kritéria habilitačného konania odporúčam autorke práce *Upír ako maska inakosti* PhDr. Michaely Malíčkovej, PhD.

u d e l i ť

vedecko-pedagogický titul d o c e n t k a.

11.3.2014

Prof. PhDr. Vincent Šabík, CSc.